

Силве У. Юлстайн

ИЗ МЕМОАРИТЕ НА ЕДНО ВЛЕЧУГО

*Тази книга е издадена с финансовата помощ
на НОРЛА.*

СИЛИЕ
У. ЮЛСТАЙН

Из
мемоарите
на едно
влетуго

Превод от норвежки
Ева Кънева

ИМАС
КРИМИ

2022

Silje O. Ulstein

KRYPDYRMEMOARER

© 2020 H. Aschehoug & Co. (W. Nygaard), Oslo

Силје У. Юлстайн

ИЗ МЕМОАРИТЕ НА ЕДНО ВЛЕЧУГО

Превод от норвежки: *Ева Кънева*

Дизайн на корицата: *Стоян Атанасов, Kontur Creative*

© ИК „ЕМАС“

Всички права запазени!

„АЗ е някой друг.“¹

АРТЮР РЕМБО

¹ Рембо, Артюр. Писмо до Пол Демени. Във: Френски поети сюрреалисти. Превод Стефан Гечев. София: Захарий Стоянов, 2011. – Бел. прев.

Първа част

Люв

Олесюн

Сряда, 16 юли 2003

В началото неговото тяло ми се струваше наистина парадокс. Същински жив гранит или мека шкурка. Беше едновременно твърдо и меко. Грапаво и гладко. Тежко и леко. Най-напред ме порази колко е топло. А бях убедена, че тялото му е студено и отвътре, и отвън. И не вярвах, че е жив. Едва по-късно научих, че той не отделя собствена топлина, само абсорбира околната.

Лежеше в ръцете ми, дълъг не повече от метър, все още малко дете. Повдигна глава, подпря се на ръката ми и ме погледна с прозрачните си очи. Вероятно се опитваше да разбере какво представлявам. Плячка ли съм, или заплаха. Раздвоеният му език потрепери леко във въздуха. После той бавно се плъзна нагоре по гърдите ми, към врата. Там спря и увисна в пространството, вперил в мен мъртвите си очи с цвят на камък. Втренчих се в тесните зеници – той не мигаше изобщо, погледът му не трепваше. Сякаш се опитваше да установи контакт въпреки невъзможността да комуникираме един с друг.

В него имаше нещо извисено – способността да задържа толкова голяма част от тялото си във въздуха, и то без това да му коства видимо някакво напрежение.

Сякаш не се нуждаеше от досег с нещо земно и стига да иска, може да се намира в постоянна безтегловност. Само мисълта да упражнявам такъв контрол върху моето тяло ми се стори абсурдна и ме обзе усещането, че падам.

Вдигнах ръка и той увисна от нея като клон, търсейки лицето ми.

– Хареса те – констатира жената с американски акцент и ме въведе обратно в студеното таванско помещение, където в клетки покрай стените имаше всевъзможни животински видове. В гласа ѝ се долавяше приветливост. – Ти харесваш ли го? Поне на мен така ми изглежда.

Да го харесвам. Думата беше твърде слаба. Бих могла да харесам готино яке. Не, в момента изпитвах нещо съвсем различно.

– Може ли да го подържа?

– Кога мога да го подържа?

Ингвар и Егил надничаха от двете ми страни. Почти бях забравила за присъствието им. Ингвар беше две години по-голям от Егил, с брада и дълга тъмна коса като моята, а русокосият Егил се беше издокарал в бяла риза. И въпреки това в онзи момент ми приличаха на близнаци тийнейджъри. За тях думата „харесвам“ беше достатъчно точна. Двамата „харесваха“ змията, както човек харесва музикална група, определена марка бира или нещо друго, което му допада. А какво изпитвах аз към змията? Майчинска нежност, любовно увлечение? Емоционална свързаност, макар да бяхме два различни вида. Погледнах малкото лице, толкова далечно от моето, и ми се стори, че ме гледа с доверие. Или с разбиране.

Идеята ни споходи сравнително наскоро. В пет сутринта в най-якия сутеренен апартамент в Олесюн се кълбеше дим. Лава-лампа бълваше червени кръгове през цялото денонощие. По-рано помещението се пръскаше по шевовете от народ, но повечето вече се разотидоха и бяхме на път почти да закрием купона, и все пак не съвсем. Цареше минорно настроение, в стаята миришеше на сладникав дим, а седналият във фотьойла Ингвар свиреше на китара класически рок парчета. Дори Егил, който цяла

вечер бе надувал до дупка Фифти Сент и „Ауткаст“, беше пуснал ръкавите на ризата си и се бе кротнал на килима, обвил ръка около момиче, навярно негова състудентка от университета.

Колкото до мен, напушена със силните джойнтове на Ингвар, се бях отдръпнала в черупката си. Лежах на дивана, съсредоточена върху усещането, че таванът се спуска и се повдига, спуска се и се повдига, сякаш диша. Възнамерявах да лежа така, докато заспя. Ритъмът ме унасяше. Изневиделица обаче отнякъде изникна някакъв тип. Познат или на Ингвар, или на Егил – все тая. По-късно не помнех лицето му, само ми се мярка, че ми висеше на главата и се опитваше да ме заговори, но аз бях прекалено заета да наблюдавам как диша таванът. След няколко напразни опита да установи контакт с мен той се отказа и седна при другите.

Заспала съм или съм се сляла с тавана, престанала съм да съществувам. По някое време се завърнах. Събуди ме викът на Ингвар. Момичето, което Егил сваляше, се беше скрило наполовина зад гърба му с ръце пред очите. Самият Егил бе вперил поглед в телевизора. Даваха научнопопулярно предаване. Мъж, нагазил в дълбока кална локва в джунглата, вадеше нещо от водата: змия с лъскави кафяви и черни люспи, дебела колкото алигатор, но много по-дълга. Колкото повече издърпваше мъжът от змията, толкова по-дебела ставаше тя. Освен кафяво и черно окраската ѝ включваше и жълто.

– Леле, каква огромна змия! – извика на английски мъжът, докато изтегляше змията. – Главата! Ето я главата!

Австралийски акцент и бързи движения. Змията мигом зина. Бясно се хвърли върху мъжа. Той отстъпи назад, извика сподавено. Змията го атакува.

Преглътнах. Сякаш отдалече чух нервния смях на Егил, придружен от няколко ругатни. Ударите на сърцето ми заглушаваха всичко, бученето на кръвта ми кънтеше в

стаята. Бузите ми се сгорещиха, дланите ми се изпотиха и започнаха да лепнат. В тялото ми се появи необикновено напрежение. Имаше нещо особено в плавните движения на гъвкавото змийско тяло, в мускулната сила, която навярно се криеше под гладките люспи. Чувствах се привлечена към екрана, където мъжът беше извадил фотоапарат от храстите и се готвеше да снима огромното влечуго. В същия миг сякаш се превъплътих в змията. Тя зина. Проточи врат и оголи устна кухина с малки зъби, които почти се сливаха в едно. Езикът ѝ започна да се гъне във въздуха. После се стрелна напред. Стаята извика от ужас и възторг, когато впи зъби в дебела космата ръка.

– Мислех, че ще умра – призна австралиецаът. – Мислех, че ще ми види сметката. – Седеше в шезлонг пред палатка. – Щеше да го направи, ако долната ѝ челюст не се бе закачила за панталона ми. Иначе нямаше да оцелея.

Няколко пъти повториша как змията ухапва мъжа. Меката розова паст се стрелна напред – първо бързо, после на забавен каданс и тогава видях как ухапва мъжа, как розовият ѝ зъб се закача за плата и накрая се отскубва. Какъв ли е този зъб на допир, замислих се. Затворих уста. Преглътнах.

– Знам откъде можеш да си намериш такова влечуго – обади се новодошлият, дето се беше пръкнал от нищото. – Не толкова огромно, разбира се, но знам откъде да си купиш малко змийче от сходна порода.

Връщам се назад и се опитвам да си спомня как изглеждаше този тип. Но си спомням само глава без черти на лицето, без очи, без нос, без уста. Помня обаче, че за миг настана тишина. Егил завъртя глава и ми изпрати широка усмивка. Насилих се и аз да му се усмихна, но ми беше трудно да изгледам убедително. Опасявах се да не забележат колко учестено дишам, колко мъчително преглъщам, как горят бузите ми. Кимнах бавно. Егил се обърна към Ингвар, и той усмихнат по същия начин. Ингвар кимна. Решено. Щяхме да си вземем влечуго.

Вечерта отново се оживи, смях и глъчка огласиха стаята. Новият пич вдигна сребрист дигитален фотоапарат и щракна цялата компания. Аз, Ингвар, Егил, неговата мацка, новият тип – пред телевизора, със стоп-кадър на шестметров питон.

Новият член на нашето семейство беше едва еднометров тигров питон. Още дете. И въпреки това аз вече бях луда по него. Имах чувството, че вися над пропаст. Беше изумителна тръпка. Преди да го предам на следващия, аз го вдигнах към лицето си и прошепнах:

– Ще дойдеш с мен вкъщи.

Сигурно само така ми се е сторило, но сякаш видях как ми кимва.

Маруам

Кристиансюн

Петък, 18 август 2017

– Мамо, ще ми купиш ли списание?

Ибен вдигна пред очите ми комикс в лъщящи цветове. Фигурата на корицата явно трябваше да представлява секси зомби: нацупило е огромните си устни, наплескани с брокатено червило. По принцип само Тур я водеше със себе си в магазина. Аз предпочитам да пазарувам сама, но днешният ден бе само за мен и Ибен. Аз го предложих. В понеделник започваше учебната година и настоях аз да заведа нашата шестокласничка на пазар за нови дрехи и училищни пособия. Искан да прекараме известно време заедно с надеждата да възстановя някогашната близост помежду ни. Отношенията ни се усложняваха все повече. Някак се отдалечавахме.

Прекарахме близо три часа в мол „Стуркая“. Позволих ѝ да си избере официално облекло и тя се спря на тесен панталон и дантелена блузка с копче на гърба. Много ѝ отиваше. Купихме и розови обувки и розов суитшърт. Тя остана с тях. Дълго се фръцкахме пред огледалата в пробните, снимахме се и се забавлявахме. Открихме дори жълт пуловер в нейния размер, същия като моя кашмирен пуловер, и изпратихме снимка на Тур. Ибен толкова много приличаше на мен, когато бях на нейната възраст. Понякога ме болеше да виждам колко си приличаме, но днес ми стана някак приятно. След шопинга седнахме в едно кафене и ядохме сладолед. Зададох ѝ няколко без-

обидни въпроса и тя ми отговори. Известно време разговаряхме за коне. Ибен имаше приятелка, която язди, и много искаше и тя да тръгне на тренировки по езда. Обещах да поговоря с Тур, а тя се усмихна, все едно вече ѝ бях разрешила.

Ибен беше прелестна, с руси къдрици, които се виеха над очите ѝ, с тесен нос и тънки устни. Кичозната фигура от комикса бе нейна пълна противоположност. Ибен изобрази физиономия, предназначена да сломи съпротивата ми. Навярно въздействаше на Тур, който позволяваше на съвестта си да определя толкова много негови решения, но спрямо мен не бе сполучлива тактика. Почувствах се използвана. В продължение на единайсет години ѝ треперех да не пострада, да не падне от дивана, да не се задави, да не глътне някое кубче „Лего“. Утешавах я, когато плачеше и когато боледуваше. Ибен не оценяваше нищо от всичко това. Интересуваше я единствено да извърнка поредния подарък или поредното разрешение.

Издърпах списанието от ръцете ѝ. Няколко секунди тя ме гледаше с пламъче в тъмните очи. За миг-два все още таеше надежда да получи, да получи, да получи. Прелистих списанието. Още префърцунени момичета зомбита гледаха от страниците с големите си нагримирани очи. Вършеха ежедневни дейности; ходеха на училище, гримираха се. Авторите на комикса определено знаеха как да се възползват от слабостта на девойките към всичко лъскаво.

– Какво ще научиш от това списание? – попитах.

Ибен забодее поглед в краката си. Стържеше по пода с новите си обувки.

– Ибен. Какво ще научиш от това?

– Не знам – прошепна тя.

– По мое мнение няма да научиш абсолютно нищо от този боклук. Тогава защо го искаш?

Тя продължаваше да стои със забит в пода поглед. В отговор само леко повдигна едното си рамо.

– Ханшът им е по-тесен от врата им – отбелязах.

Пъхнах списанието в ръцете ѝ, застанах зад нея и разгърнах първата страница.

– Погледни. Няма никаква история. Почти никакъв текст, само ала-бала. Списанието е пълно с грозни картинки на нацапотени момичета. Защо държиш да го купим, Ибен?

Тя поклати глава. Опитва се да се отдръпне, но аз я задържах. Отгърнах следващата страница.

– Погледни. – Прелистих нататък. – Виждаш ли? Десет страници и нито един смислен ред. Не се разказва за абсолютно нищо.

Чувах колко строго звучи гласът ми, но не можех да позволя на дъщеря ми да продължава да се прехласва по такъв кич. Следващия път щеше да прояви по-добър вкус. Ибен се опита да се отскубне, но аз я притиснах с лакти. Тя се взря в новите си обувки и пусна списанието. Вече го държах само аз. Него и отпуснатата ѝ ръка. Ибен негодуваше и се опитваше да си издърпа ръката. Бях прекалила.

– Извинявай. Не исках да ставам груба. Просто не виждам смисъл да си губиш времето с неща, от които оглупяваш. Намерѝ нещо по-подходящо и ще ти го купя.

Ибен изтръгна списанието от ръцете ми. Прегърбена, тръгна с бързи крачки и се изгуби зад един щанд. В същия миг телефонът ми се развъня. Започнах да тършувам из чантата си. Най-напред намерих телефона на Ибен. Беше ми го дала в моята чанта, защото джобовете ѝ не бяха достатъчно големи. Продължих да ровя и най-накрая напипах и моя телефон. Търсеха ме от счетоводството. Сигурно искаха да насрочим среща за назначаване на още лични асистенти. През юни „VeryHealth“ спечели голяма обществена поръчка. В „Тиденс Крав“, местния вестник в Кристиансюн, публикуваха снимка на нашия екип – с марципанова торта и шампанско. Бяхме готови след лятото да започнем работа. Днес обаче дъщеря ми беше по-

важна от работата – бях си го обещала. Не си вдигнах телефона.

Ибен не беше до щендера с вестници и списания. Избрах друг комикс, който ми се видя по-приемлив, и книжка с кръстословици. За миг се втренчих в комикса с гримираните зомбита. Довечера щях да поговоря с Ибен по въпроса.

И до касата не я открих. Нямаше я и до щанда със захарни изделия. И пред магазина не беше – виждах през витрината. Извадих покупките от пазарската количка и ги подредих върху подвижната лента. Извадих и телефона си да набера Ибен. В същия миг съобразих, че нейният джиесем беше у мен. Все още ми се струваше твърде малка да носи дамска чанта, но май скоро трябваше да ѝ купя. Платих на касата и попитах касиера – младо момче – дали не е видял случайно от магазина да излиза единайсетгодишно момиче. Със същия успех можех да задам въпроса си на касовия апарат. Натъпках покупките в найлонови торби и тикайки количката пред себе си, излязох навън. Спрях. Огледах се наляво, после надясно. Понеже от Ибен все още нямаше следа, започнах да бутам количката напред и да вървя с големи крачки по тротоара. Усещах как търпението ми се изчерпва. Стиснах зъби и подкарах количката нагоре по баира към паркинга.

И при паркинг-автомата я нямаше. Не ме чакаше и до колата. Въртях се във всички посоки. Виждах само коли. Нито следа от дъщеря ми. Сигурно в този момент трябваше да започна да се шурам като обезумяла, да повикам охраната и да поискам да прочетат съобщение по високоговорителната уредба. Да се паникьосам да не би някой да е отвлякъл Ибен. Точно това искаше тя. Нямаше да ѝ позволя да ме наказва, задето не стана на нейната. Ще ме разиграва тя мене! Започнах да товаря покупките в багажника. Хвърлях торбите все по-ядно. Няколко яйца като че ли се счупиха. Дано омацат списанията на Ибен. Заси-

лих пазарската количка към стената, тя се блъсна с трясък и се прекатури. Колелцата ѝ продължиха да се въртят, докато се качвах в колата. Затръшнах вратата и си защитих палтото за четири хиляди крони. Дръпнах го рязко. Платът се скъса. Запалих. Като знаех колко бързо бяга Ибен, сигурно щеше да се прибере за десет минути. Отказвах да тръгна след нея. След малко щях да се включа в движението по улицата. Ако исках, щях да поема, накъдето ми видят очите. Щях да загърбя семейния живот и повече нямаше да се върна.

Лув

Олесюн

Събота, 23 август 2003

С характерната си походка той крачеше, приведен напред и с вдигната качулка. Отдалече познах пуловера на сиви и зелени райета, силно захабен от дългогодишна употреба и пране. Озовахме се съвсем близо един до друг, на право видях как пуловерът му е напръскан от лекия дъжд. Той вдигна глава. Срещнах леденосиния му поглед. По пъпчивото му лице почти не личеше усмивка. Както винаги държеше пликче снос под устната си. Навремето толкова бях свикнала, че възприемах подутата му буза като естествена особеност на физиономията му. Вече сигурно беше навършил двайсет и осем.

Патрик ми махна. Усетих пристъп на гадене. Обърнах се, погледнах надолу и начаса се напъхах в първия магазин, изпречил се пред очите ми: златарско ателие. Съжалих още щом прекрачих прага. Това не беше авариев изход, а задънена улица. Отидох до витрина със златни бижута. Звънчето на вратата дрънна. Патрик беше влязъл след мен.

Най-напред се появиха хубавите спомени. Смеха ни, когато ме въртеше ли, въртеше в кръг из дневната, докато и двамата се строполим на пода. Как си слагаше резени шунка и кашкавал на лицето, за да ме разсмее. Преживявания от времето, преди да тръгна на училище и преди тъй наречената моя майка да започне да отсъства месеци наред. Тези спомени сякаш бяха увити в памук. Или по-

скоро главата ми се превръщаше в памук, докато си ги припомнях.

След хубавите картини дойдоха откъслечни проблясъци от делниците. Патрик никога не се буди навреме. Радиобудилникът бръмчи и оттам в тъмната стая без прозорци излиза сух новинарски глас. Спира да бръмчи чак когато Патрик извади щепсела. Дърпам го, докато стане – или докато не ме прати да вървя по дяволите. После си мажа филийка, изпивам чаша шоколадово мляко и отивам на училище. Прибирам се следобед и го заварвам легнал на дивана. Или пък е излязъл. А понякога пече сандвичи със сирене в кухнята.

Дните се преливат един в друг. Дъхът от носа му, когато ме гъделичка; телевизорът, който работи почти непрекъснато; чаша засъхнало мляко; купи с остатъци от зеленчуци върху кухненския плот. Пастата за зъби по мивката, след като си е измил зъбите. Как я размазвам с пръст. Майка ни отсъства все повече от нашето ежедневие. Постепенно двамата оставаме сами.

Най-мрачните спомени се явиха последни, в момента, когато Патрик се приближи до мен и аз усетих миризмата му. Прииска ми се да си тръгне, та да се отърва от тях. Взирах се в златните бижута, бижута, които не ми бяха по джоба. Единственото бижу, което носех, беше позлатен ключ на синджирче на врата ми. Видях отблясъка от него в стъклената витрина. Видях и как Патрик протяга ръка и го докосва с върха на пръстите си.

– Носиш си ключа на врата като децата, а, Сара?

През тялото ми премина електрически ток. Отблъснах ръката му.

– Недей така, де, Сара.

Задържах дъха си за няколко секунди в опит да потисна гаденето.

– Казвам се Лив. Не те познавам.